

769 17

+

17

1869

17 Szám

1869. Junius 15

Napnal

Első Eufolyam.

A Sárospataki magyarországi önképző tanu-
lat közlönye. Megjelent havonta kétszer, ugyanaz
a ki szerkesztője, és utolsó napján, Kisvárdai kör-
delemben két példányban.

Egy halmon.

Hálvokló savas van; hullnaka viágote
Hullnak lombos ágról költ ruhájú földre
A harmasnak-érven csokoló sugant
Eviragokból lesz siri stemfedője.

A kedves serméses dajkáló anyaként
Tfju gyermekre annyj, lépés rárah
Ad nekem test köntösöt, ar viruló bájs fény
A mo-colygi földnek a kedv leanyat

..... Halmon állok; solvaj skellő hon fadem fel
Cusker illasot egy egy tetőn virággal
Köszöngö Mieke skall rá alsasi kenővel
Tan ek a skerelemes siba tevő gyásodal? ..

Halmon állok... meddig a merész skem nékhet
Es pedig jó messze elbáthatni róla
Mindenüsst vinulás, mindenüsst tenyészket
Karcza sörnyu falvak, delibábos róna.

Gulyasarió veset, smaragdus kalaszok.
Hát mega saji fut kanyarogva topva
H e saji! ... skemembe fenylő csepp skivány
Lelkem valami nagy megskallja elfogja.

dejórok, pindék közs visk kereskedel usam
Hol bekie polgarok lassan iddigalnak
keni nősis fu ajrok, kerevesen lassan
S elsunóto lelkök ni suda hol járhat?! ..

..... Témelőbe essem... Postkalitka hárofa
S tüni fursos annak jóskafos serjesos skis
Mokos kon mely faradt essem regi sáisa
Csöndes andalgás közs három be ak esés.

Skereleket skereleket skens anyasermesket
En nevelő dafkam en ides skerelmem
Lelkem ha sikkokkal sels keblerbe netket
Kisna remég-trim-vevő skallás skivemben-

Sussog a lomb talpon, a virág hull isz oss
Rezsess fejekken sira szerelmes madárka
Annyi stepes elmond annyi édes siskos
Telkem ugghallgas mindenib szarara

Mint nagy rózsán lélek, mikor elfaradt
A nap eji ágyán megpihenni késkül
Mint valastor a könny kéz kemén a lánytal
Bucenkő sugára ugy ragyoga berckint.

Kel a kő talpon, mint úress siri kellem
Arca reménytelen szerelmeskins sáppariz
Te is oly halvány vagy-epedő kő- telkem
Csendesen lassan vész kőns alá a banas.

E'less. . . hallgas a dal. . . kemiből aragnak
Mió' könnyű csodula veszkéső harmas
Könnyekkel kememben en is laka serek
Zój'skatis bus kánsok, csöndes nyugodalmas.

Rab örökké

- beseély -

II

Völgyesen az ej kinsin oly borzasztó völs
mint Röváron. Az öreg arnal mint mondá nappal

meg völsak számlálva.

— Előkaravontok érv is, — panaszká — a terrádó virággal, elmegyek a Kurrogasi darvakkal, elköltöztöm a sandor fecsekkel.

Pár hete már, hogy folysonos aggodalomban a Kaszely népe. Marjának annak a csüggedésben kös kéinygalt sósét born als homlokára. Nagyokas sokáig olykor a szokatlan fájdalom miatt.

Uvöls a Kapor udakuns; nyoszörögve luttka meg magát a káris eb, míg olykor fel fel vonis, romulesesen noxve a villámok vakrisi finye kökéi oskebr. Éad a eseled ség... Rivültöl a vihar kájának skünsein oly bor fadalmosan sköl a halálmádar.

Halvány mécs prólog még egyik skobában mely, nek világa az ablak sablan kereszskül a sóséségben körik meg. Az öreg Völgyesi Ruxd oss a halállal...

Mellesse ala skelid jo angyal, kinel arckarol elrint a roxsapir, el a gondtalan mosolygas, — Mezer sekinsessel csügg atya veszesess vonasain, halgasva skivenek lassudó veresét, mely az övenek is megakasztá munkásságás. Az a halvány abranton arca, ugy illett azokhoz a sósés fursökhöz. Ugy nékett ki minsegy is skellem. Hofejérségu kérevel megaprogasta atya veszeső kélek; s konnyes kémetekel nebezé:

— atyám! atyám!

Az öreg bekáris skemei csak lassan nyílsak fel

melyeket midőn szerezest leányára vesess vól, égen
bívesesi macollyal kéré

- Mi baj leányom?!

- Ah édes atyám még élox? mily boldogvívő est
szádom... gondolt, oh gondolt mily kínos almain
volsak. Nyugodtan vers híved, s mig ok alatt néhány
percere agyamba dőltem, oly kínos álmok győzör
sík lelkemet... Ugy képelem, gyönyörű me
kon jársam, melynek kebbem nem ohajtom a parade
csomót; a kugo város fenyőle arnyában kék ibo
lyakat ringasoss a szello, s agairól édes madár
dall kenges fülembé. Gyönyörű keszinnü szivár
vany védke' ok ebent; cseregő pasak fusá keresz
sül, melynek habjaiból bajlo virágokünedersék elő.
Elvolsam kúrítve e magasraos tájkepsől, midőn
egyökere távoli moraj kug felém. Meg lepetve fordul
lek a víz pasak felé - s oh fogalom idene! - láng
píróság fusoss át a kugo fenyvesek felett, s el
repere a táj minden ékeségis. s patak onasifo
lyvós, emelkedest, hullamai pírósá' válsor
sak... Vör'is vör' mindenüst... Ah mily
bor kadaly fusoss végig rajsam, midőn a pírós
vör' labamhoz ér; csak hamar oniletes kap
szóvással lebegsem a ver hullamok keszején
sokáig, igen sokáig. Meddke, igen meddke
uszsam máis, midőn egyökere társongó örvény

all elöstem... Tompa, alvilág, Kugassal ömlő
sek itt a vízhullámok a mélységbe alá. Egy ala
nos csobors magával az ár, magára szokals
a víz hullókéből... arsan nevémet hallam...
ah az ő... őh az ő' vőle, niere skivem reped meg
- Béla - Pralsám, de már ekkor az övény skite
re juszostam, sa Kugasban elvessék a gyonge
lang. Mily iszonyu verecség ömlött el ödalenés min
deniuss; olyan vőle az mint az ég hőlékása mi
nos villámlitk. Es nekem azs sugra valami be
lülvöl hogy az csalugyan az ég a lelkel vőskaga.
Atyam atyam séged pillansossalak meg a mélység fe
neken; ott vőle még egy sulvilági halvány arca is, ké'
tes elmozdultt vonásokkal is az... anyam vőle...
tan en is essem, ... essem... igen solá essem, es az
Nos felebredsem.

- Leányom - mond az atya, mi csak Maria könnyező
virására vete fel újra skemeit, - se könnyező? Mi busis
mi hisérs skiveres? skölj... atyád halála... anyád
nomom emléke?... Flapsó ide fejedet keblemre,
boruly veam meg egyózer, hadd erexkem forró chelle
sedet... Egy... egy... ne síj... sköjön meg az idten

Es elhalsak skavai, egy solhaj lebbent fel
kebeléből, arsan bezaród sak iornis skemei... örökre.

Maria a kedves angyal vea borult a hideg
selemre es sine soláiig keservesen... Elköltö
köss a hervadó viraggal es nem jöin az viddka a

fakadó kumbóval.

x x x

De térjünk vissza Kővára, hol az események
igen népes fordulások vonak.

Örömmel tudals be a leg' az ablakon. Kőváry Be-
la rajain valami fagyhaló borkodály jusott végig.
Megrakódva ugrott felágyából, s minsegy veszettség
sejre ragada meg a szék mellett leendő kardot, ^{mag}
levesess ölézékehez sietve, vadaivóvából egy
pistolyt vont elő, s az ablaknál sermest.

Egy valósi villám oszlatta szét egy pillá-
násra a sötétséget; Béla vvalens egy ember
pillansván meg;... ^{szél}... ^{szél}... ^{szél}... ^{szél}...
egy elfojross halalkiallás hallasvite, a golyó bi-
zonyosan saláls. —

Azonban midőn ezen az esemény felett gondol-
kozva megakar fordulni, egy erős nyomást eres karján,
majd egy dorgó székkel:

— Uram én a székben nevében foglyom.

Minsegy osztonsténileg emele felpistolyos Béla

— His akar ön uram?.. vedelemről szós se, kü-
lönben csak holt sejtés vidtem magammal.

De a pistolyt elgördült, s a golyó-fajdalom-afalka
furdoest; most karjait emele, s hatalmas csapass inté-
zett ellenire, de ügyes mozdulással fogá az a praná-
nok, és sokáig kuszóssal kuszonsalanul. Még nem

lan kard kezökben a kard; még nem folyt a vér, mi-
dön semét egy telekrakó ropogás hangzik kesz-
sül az ég bölcsőjében asszán egy csattanás, és
nyívdő villanás lövési fénys. arxokra... Még
egyszer villant meg a kard, asszán egy verfagyászi-
kolsás vegyűlt a vihar Bugáiba

- Kalmán Kalmán örökre te Mialán Béla,
és Mielik a kard kezéből, és Kábalsan kanyaské alá.

Megborzad a parancsnok lelkében de nem
tanosozója vissza csopát, alá Zuhana Kán
és Béla arxát pruvó ver borija el, mely sebnyi-
lik homlokán, kezét vedőleg emeli... - Kalmán
Kalmán sebge. . . .

Égy... egy magásra költés a vér homlokából
Fgyalmová Maria iv.

- Szegény Szegény fia - mond Hunfalvi, merő
vols, kised volna-e valaha, nem nem evha, hogy
baratodnak légy áldozatává? . . . Megbocsás, mind
ekt az ő szerelme okozta; de nem is ő, hanem attya
a nagy váradi pata.

Asszán felemeli csendesen elszédült barátját,
gyöngéden kosoré be sebés és ruháját ráölvé, pro-
moruan vivé le a kötelhagcsón melyes az ablak
parkányára akasztott. -

V.

Szomorú és fájdalmas év gondult le Róvár
és Völgyes felett; amott az apai sír szagott és vér

És az a sok, míg végre megtört fájdalomában; itt az a
halála hagyott mely gyász a "Kereszt" szivben; majd
mintha villámcsapás szorosa kedvesemnek gyászosa
se... Lassankint hervadt a gyönyörű virág... Eljött
a mosolygó sarajt is, semmi vádindulat kengese
a passisa, vádman szokás elötte kis övöké
je édes sugárzó folyt a Kereszt paszálja, de ma
na hervadt halványul.

Eljött a szomorú halvány öv is, semmi melabu
san sugárzó a falk lombjai, Keresztben
gesse el bucsudatás a madarka, fájdalomos
gesse kullós a sarga level Maria hervadt vi
rágai roxi... hervadt, halványul ő is azokkal
együtt - Oh istenem - sokasodni olykor, mi
kötésed le őt keblemről, Kinek szivedes böl
dogságom lánckései jüldök, miert kellet
vunló reményemnek, édes boldogságomnak
Könnyűsáka bönlnia? Helysalanul Kötés
fele' sokasodni, a bönön rideg falán át nem
has az eszelem. Ő lebeg elöttem Keresztben,
ő mosolyog almaimban;... ő a Keresztben
sege, leltem melyre gyökereztél örökre magam
mal viszem azt sírom fenekére.

By jól esett ilyenkor Kereszt szivemnek hallgat
ni a lombok susogását, eremni hogy vele együtt
Kereszt a terméket is.

x x x

Es ez alatt súlyosbodott a csapás az árva
kon felett is; a viharokat csak név nélkül vonult
még el, a sötét köszku éjszakából csak per
csek mulcsok még el. -

Béke szörves béke kellett a házában; jött
sa ez királyi s az erő küldi Auger János Buske
kes a sörök mulcsankot, a halalmas skolman
hoz. E derék művels ifju sokak figyelmis magá
ra vonsa a házában, s több magyar ifju csatlakozott
mellé' nioeresül... Mennyi fajó' skiv dobogásosi
arok alatt a kuszáros dolmányok alatt...

Ős lovagok köztök sötét per paripáján egy
halvány ifju lovag is, - szomoran csuggessre mel
lete felő' fejő's. Arsan felsokajoss, s néman fájdal
masan sekínsess könt. Oh az a halvány lewado
arok ugy illett azokhoz a fekete fúriokhoz. -

Buske az ifjuhoz lovagok, arsan nemleg előre
haladva felsustogi rangon beszkéltek.

- Völgyesi Maria on nagyon szomoru.

- Nem aram! mossaiban termieske me
ez az embernek. Hozza a sor minden elrabolt kö
lem, atyam sirját hideg hant, kedvesem sötét
fal választja el tőlem... Komor kelle' választoss
elsem veruló savasza... Oh soká, soká kurdöz
sem in szivem eszelmei ellen, de egy seb egész ket
tem belsejében, melyre kuszalan volt minden gyögi

A fájdalom ez alatt egy óráig eszméit szelíd agy-
ba: megmenni őt ki egy kor életemes mense'
meg a halálról, kinek kivevél lelkem assze for-
rost, s kinek halála sordíróis volna kebelmenet.
Gyakran felelőlegem gondolatim kora; érezve
gyöngeségemet, de most már meg vagyok győződve
hogy ő" eresse mindenre képes vólnék. -

- Vigasztalja magát kérem, "Kívágyunk
szabad ságot nyernünk.

- Ah uram, ha ezt merkesnem remélni akkor
bőldög igen bádog vólnék. Akkár gyöngé pír fusa
el arckás, mintha eresse volna, hogy salán solatis ^{mondás}

Busbekben a nyila öskindeség s bizalom
szinén melyebb bizalmas íbrevett, a hölgy iránt,
kinek ereyis szerelme sorsadágás tanulsa.

- Reméljen ön Mária, a remény ha erős
alapon épül neketen söril meg.

- Égen uram, de ha a remény virága sze-
relmes sziv melyere gyökerezett, hervadásával egy,
kegyeny szives borit sarkans alá.

- Nem így... itt remélnünk kell. Uralmas
korban élünk, midőn a szives csak remény elsesi.
Reményben él a kaza, s kell hogy gyermekei is ezt tip-
tálják kebelokban.

Maria komoman sokajross

- Égen uram, de a valóságdy!!?

Busbek ajkán denül mosoly vombul el

- Aztól ne féljen ön. Nagybátyja az ön östéri aranyához még ugyanannyit adott kérembe, és pedig haszalmas östörök nincsenek semmiért.

- Ah nagybátyám, István Maria denülten, östörök, úgy kereszt, ö ostörökölse mi ez usas is.

- Uraim mond az usatök egyike a magyarok sárosélen vagyunk. -

- Ah! Kialtsanak mindannyian, s mintha a sziv verése volna, avagy a kebeljajdulat volna fel, mindnyajok szive sebesen dobogoss. Valami "kínrendes" van abban, elhagyja a kereszt" apát a "Lokrogó" kedvess, az "enyelgő" gyermeket, és "Miksa" ja?... talán ostörök?!... Sajdalmas könnyes szem gondülseik végig az ostörökön, lehajolnak és megcsókolnak a drága földet melöss idegen hasárra lépnek volna át. (folytatás.)

Magyarország belviszonya a német-
ország befolyás alatt

1387 - 1444

(folytatás.)

Georgmond halála után, ostörök a nemzet a Savarokból, melyekbe Georgmond az ostörököt tá

völlése a német heroldalmi ügyek vezetésé-
miatt jussára, bár hittelgess a nemkesnek az hogy
Királya német Császár is, de Alberses meg,
csak azon felséssel alatt valakisa meg, hogy
a nemkes bele egyezés nélkül a német Csá-
zárdagot el nem fogadandója, a melyet azonban
nem sokára megnyers. Már az 1439-ki ország-
gyűlésen kérd felsunni a nemkesi visszakötés,
felsunni az Gyula és Sigmund poliszakájának a
nemkes alkörmánya is érdekével való összekötés
kesetlensége, a nemkes vissza köze régi jogait
melyeknek összekötését egy szakad éröködé-
sei hiába kiserlessék meg. Ezen országgyű-
lésen hozott önköltyel palladuma a nemkes
szabadsága is alkörmányának. Ez abban meg-
di az oligarchia is hasonlóságával irigységével
bonyodalmas sesteivel minsegy a jövendő Sa-
varok előzetesins elcsis felmutatni, melynek
első" sene a magyarok alsó részében való csatá-
rozás, midön a nemesség megfetéskelve magysá-
gáról, dicsőségéről, dicselésről öksfusott, ott
hagyva a Királyt, ki visszakötésben öksmely-
ben meghals. Lelesne ugyan e sesteinek némi
mensségekül bármely dolgokas felkötés, például

a hadseregben kiúsos ragalyt, az életm hiányát,
de minden vilány mentség, mer vesztelyekben
kötés a nemkes, királyt iránsi kúcsig's kimutatni.
Albers kunysa usán vesztellegem kötnyosul
sak a kaka hasárain. Kivülről a kúcsó sörök
fejgyoer koreje langross áttal, belülről az oly
garchia jekselensége miatt samadt polgarhatom
dühöngést. Végesztelye felé lasszoss közelednia
nemkes. Kivülről vihar söröle, belől emioxso fej
ge samadt, a nemkes csak iméns megerősödöss e-
leszfájának. A nemkesi önkés segiseni jöss az ellen
ség munkaját, mely a sörök kúcsán jelmondatával
a nemkesi szabadság elsörövere sörkedest, a ka-
ka-különben sem eleggé elesterős, küsaralálkal
vetess hasárain. -

Uly vesztet körülmenyet köze melyen eressét
a nemkes jobbais a gyöngé női körmány helyess
egy erős fejzi kar skücségeségés, mely belöla
hydrának fejét megtörze sa nemkes egyesült er
jés a sörök ellen fordítva visszaközereste a nem
kes nagyságis és sekínsétyés karpasokból dön
aig. Ez okok vekereltek a nemkes jobbais arra,
hogy Ersebeses reáberjék miszerins kötés a sol
kal fiasalabb Ulaiklának ajánlotta, azon felé
telalass, hogyha időközben fias skülné a körm
nát annak vesztére felsarandja. Miga köze

sek Ulasklóéék járnak, Laszlo' csakugyan meg
született, Ersebes beleegyezéséé visszakaronta,
fiát parshivei álsal megkoronázza, a Koronával
együtt Fridrik némes császár védelmebe ajánlotta,
s az uralkodásnak Laszlo' részére való fensarú
sá's parshiveire békse, Kiknek segédelmére Giorra
sa csak vezérs Leoldjába fogadta. - Egy dobta el
az úszkos az olygarchia földjére, melynek láng
jában a nemkes önerjés emekkre, a polgárkái
domnak iszonyu nyomoraival arassá' el a Külön
ben is, - eró's Külellenség álsal fenyegetess nem
szes. Halában rá' illess e Korra a Kronikás
Churocki aron megjezzése:

"Laszlo', hogy Magyarország az újak csillag
sata alass fenekite, ha Külellensége mince, önma
ga ellen harcol"

Oké's, alacsony laskonlense's, ölemélyes érdekl
vezesse a parssal fegyverés, Ulaskló' és Laszlo'
csak erig vóls, mely alass mindentki saja's önxó
erélyais igyekvess megvalóvisani, katalmát
kelesbiseni. Egy példaul: Roxgonyi, Fara, Gyllé
és Giorra, meg masok sőtben. Ersebes is megfe
tervess a kaka javánól, egyeduli okela - a Kor
nának fia részére való megfekerése mellett. Béj
sere sok sikereslen kivétel usán Ersebes kö
selevess a skép és deli Ulaskló'ok, de varatlan
halala usmés mindens rögsön romba dörssöt

Ezen kor is bebizonyosá, hogy Magyarországnak
megkeze nehet Romlomenyeken súlyos csapasalon
menni keressül, hogy alkotmányas, s azkal
együtt szabadságot megvédni tanulja.

Azonban míg az onévérsül ennyire elvalisott
örökagnafok a laka romlásaval nem gondolvá,
konfialt ellen közkönnüllet fegyveretes, vólta
sivésa lelki konfialt, igaz ügybarasok, kiknek
kemei elött a közhata sorsa háttérbe skontott
minven más érdekes, s minden erejokes közellen
ségök a sörök megkabolakásvára fordítottak. —

E nemkesi pártnak lelke, az onévérsen, sive
sa jellemü kös, Flunyardi Janos vóle. A gondvise
lis védangyalul a nemkesi szabadság örévé a
laka nemsäjéré seremsi ös, kiknek visetségen,
minis skinsen sörrel meg az ötman katalom
nombolo' hullomai. — Megmusassa ö' Maku
med Julsannak, Skensimrénel is Vaskapunál
kola sörök serges vérebe fullasztá, hogy a nem
ket partusájanban is vannah a konnak örei,
s erös a magyar keke, midön idegen usalom
besorlatái ellen kell azs felmetnie. —

(: folytasás is vege következit)

Truj Palman
Képtudó Kalkerek.

Warga dászli
bolcs. Kalkerek.

Hj. Istvan
nyelo Kalkerek.

Wkonyarsal
Fkeressö

